

ОТРАЖЕНИЕ НА КОВИД-19 ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА ЗАСТРАХОВКА „КАСКО НА МПС“ В БЪЛГАРИЯ

Доц. д-р Румен Ерусалимов¹,
Докторант Николай Илиев²

Резюме: Застраховка „Каско на МПС“ е най-ключваната доброволна застраховка на българския застрахователен пазар и през последните години нейният пазарен дял е около 27% в Раздел „Общо застраховане“.

Целта на изследването е да се оцени влиянието на мерките, възприети от държавата, за ограничаване на разпространението на вируса SARS-CoV-2 върху развитието на застраховка „Каско на МПС“.

В резултат на изследването беше установено, че наложените от държавата мерки не повлияха значително върху развитието на „Каско“ застраховането в България, а просто забавиха неговия темп. Забелязва се обаче значително намаляване на броя на пътно-транспортните произшествия, особено през 2020 година, което рефлектира и върху намалението на застрахователните плащания.

Ключови думи: застраховане, премиен приход, обезщетение, Ковид-19.

JEL: G22.

Увод

В специализираната литература застраховането се разглежда като вид специфична човешка дейност и самостоятелна икономическа

¹ Катедра „Застраховане и социално дело“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, e-mail: r.erusalimov@uni-svishtov.bg

² Катедра „Застраховане и социално дело“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.

категория. Неговото развитие е в пряка зависимост от развитието на икономиката. Историята показва, че цикличността на икономическото развитие, както и колебанията, породени от различни по своя род кризи, неминуемо се отразяват и върху дейността на застрахователите.

Продължилата повече от две години здравна криза, причинена от разпространението на нов корона вирус SARS-CoV-2, даде своето отражение върху световната икономика. Възприетите от много държави, включително и от България, мерки за борба с пандемията като: изискванията за изолация и социална дистанция, ограничения в придвижването на хора, временно затваряне на парковете за разходка, редуциране на обществения транспорт, се отразиха негативно върху много бизнес субекти. Различни отрасли на икономиката бяха засегнати, а най-осезателно пострадаха секторите: транспорт, туризъм, хотелиерство и ресторантьорство.

Целта на настоящото изследване е да се оцени влиянието на мерките, възприети от държавата, за ограничаване на заболяемостта и преодоляване на здравната криза върху развитието на най-често сключваната в България доброволна застраховка.

Оценката ще се базира на основните показатели за развитието на даден вид застраховане, а именно: реализирания от застрахователите премиен приход и извършените застрахователни плащания. В хода на изследването ще се проследи тяхното изменение, като се направи съпоставка с предпандемичната 2019 година.

* * *

Застрахователната услуга е възмездна. Прехвърлянето на отговорността за покриване на финансовите загуби при настъпването на риска е свързано със заплащане на определена цена. В застраховането е прието, тази цена да се нарича застрахователна премия. Съвкупността от събраните от застрахователите премии формира техния премиен приход. Той е един от основните показатели, с които се отчита развитието на дейността застраховане, включително и на отделните раздели и видове застраховане.

Застраховката, обект на нашето изследване, е посочена в Кодекса за застраховането като застраховка на „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства“. В застрахователната практика е популярна с наименованието „Каско на МПС“. Тя е най-често сключваната доброволна застраховка на българския застрахователен пазар и през

последните години нейният пазарен дял е около 27%. По реализиран премиен приход застраховка „Каско на МПС“ отстъпва само на задължителната „Гражданска отговорност на автомобилистите“, а съвместно двете застраховки образуват клона „Автомобилно застраховане“ и държат около 70% от пазарния дял в Раздел „Общо застраховане“.

Влияние върху размера на реализирания от застрахователите премиен приход по даден вид застраховане оказват фактори като:

- брой на застрахованите обекти;
- застрахователната сума, за която са застраховани обектите;
- тарифното число на застрахователя.

При застраховката „Каско на МПС“ тези фактори ще зависят от:

- броя на регистрираните моторни превозни средства;
- броя на новорегистрираните моторни превозни средства;
- пазарната стойност на застрахованите обекти;
- големината на риска;
- разноските на застрахователя по сключване и поддържане на застрахователния договор, както и във връзка с изплащането на застрахователни обезщетения;
- прилаганата система за изплащане на обезщетение;
- застрахователната култура на населението и т.н.

Повече от две години светът е обхванат от здравна криза, свързана с разпространението на вируса SARS-CoV-2. Много държави, включително и България, въведоха мерки, с които да се ограничи това разпространение. Бяхме свидетели на затваряне на държавни граници за преминаване на хора и стоки, които не са от първа необходимост. Това неминуемо се отрази върху търговията с автомобили, а техният внос през определени месеци на 2020 година беше силно редуциран.

Таблица 1.

Регистрирани МПС в България за периода 2017 – 2021 година

Година	Брой регистрирани МПС (бр.)	Изменение в броя на регистрираните МПС (%)	Брой на новорегистрираните МПС (бр.)	Изменение в броя на новорегистрираните МПС (%)
2017	3 628 700	-	306 421	-
2018	3 664 621	0,99	319 639	4,13
2019	3 752 566	2,40	302 461	-5,37
2020	3 812 566	1,60	241 302	-20,22
2021	3 790 000	-0,59	279 000	15,62

Източник: МВР.

От изнесените в Таблица 1 данни се вижда, че намалението на новорегистрираните автомобили през 2020 година, спрямо предпандемичната 2019 година е значително (20,22%). По данни на МВР, цитирани в пресата, намалението е най-голямо (с около 37%) при регистрирането на нови автомобили. Спад спрямо 2019 година има и при вноса на употребявани МПС, като той се оценява на около 18% (Илиев). Несигурността, по отношение запазване на работното място и доходите, особено в секторите търговия и туризъм, неминуемо оказва негативно влияние върху пазара на нови автомобили. Продължава и тенденцията към нарастване дела на употребяваните автомобили. През 2020 година повече от 43% от всички МПС са на възраст над 20 години, а техният дял нараства с 3% (Илиев).

Въпреки че през 2021 година се забелязва ръст на новорегистрираните автомобили с 15,62% спрямо предходната година, то нивата от 2019 г. все още не могат да бъдат достигнати. Освен това проблемът със застаряването на автомобилния парк в България продължава да се задълбочава. По данни от МВР, цитирани в пресата, от 279 000 новорегистрирани автомобили над 236 000 са употребявани. Делът на моторните превозни средства на възраст над 20 години доближава 50%, а този на автомобилите на възраст до 5 години продължава да спада и се оценява само на 4,7% спрямо 5,9% в края на 2020 година (Николов, 2022).

Възрастовата структура на автомобилния парк в България се отразява върху пазарната стойност на моторните превозни средства, регистрирани в страната. Това е сериозна предпоставка за намаляване на премиения приход на застрахователите, предлагащи застраховката „Каско на МПС“.

Както вече беше отбелязано, върху размера на премиения приход влияние оказват фактори като:

- брой на застрахованите моторни превозни средства;
- застрахователната сума (поетата от застрахователите отговорност) на застрахованите обекти;
- тарифната ставка на застрахователите.

Тарифната ставка зависи от големината на риска, който е предопределен от обективни и субективни фактори като мощността на автомобила, спирачната система, използваното гориво, възрастта и пола на водача, населеното място, където обичайно се движи моторното превозно средство и т.н. За целите на настоящото изследване обаче тези

въпроси няма да бъдат разглеждани. Тук ще се спрем на другите два основни фактора: брой застраховани МПС и застрахователна сума на застрахованите обекти.

Таблица 2.

Фактори, влияещи върху премийния приход по застраховка „Каско“ на МПС за периода 2017 – 2021 година

Година	Брой застраховани обекти (бр.)	Изменение в броя на застрахованите обекти (%)	Застрахователна сума по сключени през т.г. застраховки (лв.)	Изменение на застрахователна сума по сключени през т.г. застраховки (%)
2017	808 329	-	16 169 018 832	-
2018	849 538	5,10	17 882 024 773	10,59
2019	1 093 103	28,67	19 748 848 622	10,44
2020	1 172 761	7,29	20 184 422 817	2,21
2021	1 336 033	13,92	21 036 205 460	4,22%

Източник: КФН.

Данните в Таблица 2 показват увеличаване както на броя на застрахованите МПС, така и на поетата в стойностно отношение отговорност на застрахователите. Налице е обаче сериозен спад в темпа на нарастване и при двата показателя, като по-осезателно това се забелязва през 2020 година. Докато през 2019 г. изменението на броя на застрахованите спрямо предходната година е в посока на нарастване с 28,67%, то този показател отчита само 7,29% нарастване през 2020 година. Същото, дори в по-голяма степен, се отнася и до темпа на нарастване на застрахователната сума. Той спада близо 5 пъти.

През 2021 година мерките, възприети от държавата, бяха поетапно облекчавани. Това се отрази както върху броя на застрахованите автомобили, така и върху реализирания от застрахователите премийен приход. Все още обаче този ръст не може да бъде равностоен на регистрирания през 2019 година. Освен това отчетливо се забелязва, че при нарастване от 7,29% на броя на застрахованите през 2020 година се отчита само 2,21% нарастване на поетата в стойностно отношение отговорност на застрахователите. Същото важи и през 2021 година, когато на ръст от 13,92% при броя на застрахованите съответства на над 3 пъти по-малък ръст (4,22%) по отношение на застрахователната сума.

Несъмнено това се дължи на остарелия автопарк в нашата страна и застраховане на по-ниски по стойност моторни превозни средства.

Обстоятелствата, свързани с мерките, които държавите наложиха за ограничаване разпространението на вируса SARS-CoV-2, оказаха своето влияние върху реализирания от застрахователите премиен приход по застраховката „Каско на МПС“. От една страна, ограничаването при придвижването между отделните областни градове би следвало да повлияе негативно върху развитието на застраховката. От друга страна обаче, изискванията за социална дистанция, временната отмяна на синята и зелената зони за паркиране в някои градове допринесоха за по-честото използване на личния автомобил в градска среда. Последното, освен всичко друго, е предпоставка за търсене на застрахователна защита за личните автомобили на гражданите.

При съпоставяне на данните за предпандемичната 2019 година с тези за 2020 и 2021 година, по отношение обхвата на застрахователното покритие и реализирания от застрахователите премиен приход по застраховка „Каско на МПС“, могат да се направят интересни изводи.

Таблица 3.

Промяна в обхвата и реализирания премиен приход по застраховка „Каско“ на МПС за периода 2019-2021 година

Година	Брой регистрирани МПС (бр.)	Брой застраховани МПС (бр.)	Обхват на застраховката (%)	Премиен приход (лв.)	Средна цена на застраховка (лв.)
2019	3 752 566	1 093 103	29,13	652 161 845	596,62
2020	3 812 566	1 172 761	30,76	652 874 623	556,70
2021	3 790 000	1 336 033	35,25	709 013 802	530,69

Източник: КФН и изчисления на авторите.

Нарасналият брой на застрахованите моторни превозни средства през 2020 и 2021 години е довел до увеличаване размера на реализирания от застрахователите премиен приход по застраховката „Каско на МПС“ спрямо предпандемичната 2019 година. Очевидно мерките на държавата за ограничаване разпространението на новия корона вирус накараха все повече граждани да използват личните си автомобили и съответно да търсят застрахователна защита за тях. Интересното в случая е, че нарастването на броя на сключените застрахователни

договори изпреварва значително ръста на реализирания от застрахователите премиен приход. Очевидно по-стари и съответно по-евтини автомобили са били застраховани, което потвърждава и факта, цитиран по-горе, че автомобилите над 20-годишна възраст в България доближават 50-процентен дял. Изчислената в Таблица 3 средна цена на една застраховка „Каско на МПС“ за периода 2019 – 2021 година също потвърждава този факт. Отчетеният спад в цената на застраховката спрямо 2019 година е с 6,69% през 2020 г. и съответно с 11,05% през 2021 година.

* * *

Другият основен показател, обект на нашето изследване, са изплатените от застрахователите обезщетения по застраховка „Каско на МПС“. Уреждането на щетите в общото застраховане е процес, познат в практиката под наименованието „ликвидация на щетите“. Този процес може да се определи като съвкупност от последователни действия, с които се цели да се установи:

- настъпването на застрахователното събитие;
- наличието на застрахователен случай;
- размера на настъпилата щета;
- размера на застрахователното обезщетение, което застрахователят ще изплати.

Процесът започва с оглед и констатация на щетите, след което се преминава към оценка на техния размер. Крайната фаза на ликвидацията на щетите е изплащането на застрахователното обезщетение. Върху размера на изплатените от застрахователите обезщетения влияят, пряко или косвено, редица фактори, на които ще обърнем внимание в следващото изложение (Ерусалимов, Р., 2021, стр. 247).

Броят на пострадалите от съдването на застрахователното събитие застраховани обекти и поетата от застрахователите отговорност, изразена чрез застрахователната сума, са двата основни фактора, които влияят върху размера на застрахователните плащания по всяка имуществена застраховка. При застраховката „Каско на МПС“ тези фактори зависят от:

- броя на застрахованите моторни превозни средства;
- поведението на участниците в пътното движение;
- честотата на проявление на природните рискове;

ОТРАЖЕНИЕ НА КОВИД-19 ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА ЗАСТРАХОВКА...

- стойността на застрахованите автомобили;
- прилаганата от застрахователите система за изплащане на обезщетенията.

Таблица 4.

Фактори, влияещи върху застрахователните плащания по застраховка „Каско“ на МПС за периода 2019 – 2021 година

Година	Брой застраховани обекти (бр.)	Брой предявени претенции (бр.)	Честота на предявените претенции (%)	Застрахователна сума по сключени през т. г. застраховки (лв.)
2019	1 093 103	403 189	36,88	19 748 848 622
2020	1 172 761	369 373	31,50	20 184 422 817
2021	1 336 033	389 609	29,16	21 036 205 460

Източник: КФН

Както по-горе беше отбелязано, през 2020 и 2021 година има нарастване на броя на застрахованите моторни превозни средства и на размера на застрахователната сума спрямо предпандемичната 2019 година. Нарастването на броя на застрахованите е със 7,29% през 2020 година и с 22,22% през 2021 година. Изчисленията показват и ръст на застрахователната сума, спрямо 2019 година, с 2,21% през 2020 г. и съответно с 6,52% през 2021 година. Логично, по-големият брой застраховани обекти и поетата по-голяма отговорност от застрахователите би следвало да доведе и до по-голям брой на пострадалите, изразен чрез броя на предявените от застрахованите претенции за изплащане на застрахователно обезщетение. Данните, оповестени на официалната страница на Комисията за финансов надзор обаче, показват противоположен резултат (Комисия за финансов надзор, н.д.). През 2020 година се отчита намаляване с 8,39% на броя на предявените претенции, като те от 403 189, през 2019 година, спадат на 369 373, въпреки увеличението на броя на застрахованите обекти. Спад с 4,67 процентни пункта се забелязва и при честотата на предявените през 2020 година претенции.

През 2021 година нещата стоят по същия начин. Въпреки нарастването с над 22% брой на застрахованите моторни превозни средства се отчита спад с 3,37% на предявените от застрахованите претенции. Това

рефлектира и върху регистрирания спад със 7,72 процентни пункта на честотата на предявените претенции.

Основната причина за тези противоречиви резултати, според нас, се дължи на наложените от държавата мерки във връзка с ограничение разпространението на появилия се в края на 2019 година нов корона вирус. В средата на март 2020 година Народното събрание обяви извънредно положение в цялата страна, което продължи до 13 май същата година. С решение на Министерския съвет от 14 май 2020 година беше въведена извънредна епидемична обстановка, срокът на която многократно беше удължаван, за да се стигне до 31 март 2022 г., когато този срок не беше удължен. Така повече от 2 години гражданите и стопанските субекти бяха принудени от обстоятелствата да ограничат своята дейност. В началото, при действащо извънредно положение, в големите областни градове бяха въведени контролно пропускателни пунктове. Курортният ни град Банско беше изцяло блокиран, а жителите и гостите на града бяха поставени под 14-дневна карантина. София беше почти напълно блокирана по време на Великденските празници (17-21 април 2020 г.).

Освен че придвижването между отделните градове на страната беше силно ограничено, засилените проверки по пътищата от страна на полицията доведоха и до намаляване на скоростта, с която обикновено се движат МПС по републиканската ни пътна мрежа и която в повечето случаи е причина за пътнотранспортни произшествия (ПТП). Описаните обстоятелства допринесоха за намаляване броя на ПТП, а оттам и до намаляване броя на пострадалите.

Таблица 5

Брой на пътно транспортните произшествия в България за периода 2019-2021 година

Година	Тежки ПТП	Леки ПТП	Общ брой ПТП	Загинали при ПТП	Ранени при ПТП
2019	6730	28409	35139	628	8499
2020	5710	22393	28103	463	7121
2021	6080	24456	30536	561	7609

Източник: МВР- Главна дирекция „Национална полиция“

Изнесените от Главна дирекция „Национална полиция“ данни показват, че общият брой на ПТП през 2020 г. намалява с 20,02% в сравнение с 2019 година. Намалението е както при тежките ПТП, при които

има загинали и/или ранени, така и при леките ПТП, при които са налице само материални щети (Министерство на вътрешните работи, н.д.)

Въпреки че през 2021 година се забелязва увеличение както на тежките, така и на леките пътнотранспортни произшествия, то общият брой на ПТП е намалял с 13,10% спрямо 2019 година.

Намаление се отчита и при загиналите и ранените вследствие на ПТП. То е по-отчетливо през 2020 година, когато и мерките за ограничаване разпространението на вируса SARS-CoV-2 бяха по-строги. Освен върху броя на пострадалите граждани, намалелият брой на пътнотранспортните произшествия доведе и до намаляване на претърпените от застрахованите имуществени вреди, което от своя страна е основна предпоставка за намаляване на изплатените обезщетения по застраховката „Каско на МПС“.

Основната функция на застраховането (възмездяване на вреди, възникнали при настъпване на случайни събития) е пряко свързана с процеса по „ликвидация на щетите“, описан по-горе. Целите на настоящото изследване изискват съпоставянето на застрахователните плащания по застраховка „Каско на МПС“, извършени през предпандемичната 2019 г. с тези от 2020 и 2021 година.

Таблица 6.

Промяна на застрахователните плащания по застраховка „Каско“ на МПС за периода 2019-2021 година

Година	Застрахователна сума по сключени през т.г. застраховки (лв.)	Изплатени през т.г. застрахователни обезщетения (лв.)	Показател за ощетимост на застрахователната сума (%)
2019	19 748 848 622	308 251 446	1,56%
2020	20 184 422 817	226 726 646	1,12%
2021	21 036 205 460	295 706 514	1,41%

Източник: КФН и изчисления на автора

Както вече беше отбелязано, през 2020 и 2021 година се отчита ръст на застрахованите моторни превозни средства. Ръст отчитаме и в поетата от застрахователите отговорност, изразена чрез застрахователната сума. Въпреки това данните, изнесени в Таблица 6, показват намаление на застрахователните плащания с 26,45% през 2020 г. и съответно с 4,07% през 2021 г. спрямо предпандемичната 2019 година. Същото се забелязва и при показателя за ощетимост на

застрахователната сума, чрез който е прието да се определя основната вероятност за настъпване на застрахователен случай (Ерусалимов, Р., 2016, стр. 62). Този показател намалява с 0,44 процентни пункта през 2020 г. и съответно с 0,15 процентни пункта през 2021 г., което рефлектира върху намаляване големината на риска по застраховка „Каско на МПС“. При равни други условия това би довело или до намаляване на тарифната ставка на застрахователите, или до увеличаване на положителния финансов резултат от риска по тази застраховка.

Заклучение

В резултат на изследването беше установено, че през двете години, след въвеждане на противоепидемични мерки в нашата страна, се забелязва намаление на броя на новорегистрираните моторни превозни средства. Въпреки това броят на застрахованите автомобили расте, но с по-бавни темпове от преди. Констатирано беше, че автомобилният парк в страната продължава да остарява, а делът на регистрираните в България моторни превозни средства на възраст над 20 години достига до 50%. Този факт допринася за значително по-слабия ръст на поетата от застрахователите отговорност, въпреки нарасналия брой на застрахованите обекти. Това рефлектира и върху един от основните показатели за развитието на даден вид застраховане – реализираният от застрахователите премиен приход. Показателят за тези 2 години расте, но със значително по-бавни темпове, което рефлектира и върху средната цена на една застраховка „Каско на МПС“.

Другият основен показател (размерът на застрахователните плащания), обект на изследването, показва намаление и през двете години след въвеждане на противоепидемични мерки в страната. Това основно се дължи на ограничения трафик по пътищата на страната, особено през месеците март, април и май на 2020 година, както и на засилените проверки от страна на пътна полиция, в резултат на което водачите намалиха скоростта на своето придвижване.

В заключение може да се отбележи, че мерките, наложени във връзка с ограничаване разпространението на Ковид-19, не повлияха значително върху развитието на застраховането „Каско на МПС“ в България, а просто забавиха неговия темп. Преодоляването на пандемията

и спирането на мерките би следвало да доведат до нарастване броя на закупените МПС, особено на новите, което по косвен път ще доведе до възстановяване темпа на растеж на реализирания от застрахователите премиен приход по „Каско“ застраховката. За съжаление с намаляване на контрола върху изпълнение на мерките и с отпадането на част от тях през 2021 година се забелязва увеличение на броя на пътнотранспортните произшествия. Необходимо е, засиленият контрол от страна на пътна полиция да продължи, което да се отрази в посока на намаление както на ПТП, така и на размера на застрахователните плащания.

Цитирани източници

Ерусалимов, Р. (2016). *Актюерство. Част трета*. В. Търново: Фабер.

Ерусалимов, Р. (2021). Отражение на КОВИД-19 върху застрахователните плащания по застраховка "Каско" на МПС в България. *Устойчиво развитие и социално-икономическа кохезия през XXI век – тенденции и предизвикателства* (стр. 246-250). Свищов: АИ Ценов.

Илиев, А. (н.д.). Продажбите на превозни средства в България се свиват с над 20% през 2020 г. INVESTOR.BG. Изтеглено на 15 март 2022 г. от <https://www.investor.bg/novini/444/a/prodajbite-na-prevoznii-sredstva-v-byulgariia-se-svivat-s-nad-20-prez-2020-g-319269/>

Комисия за финансов надзор. (н.д.). *Статистика/Застрахователен пазар/Общо застраховане*. Изтеглено на 15 март 2022 г. от Комисия за финансов надзор: www.fsc.bg

Министерство на вътрешните работи. (н.д.). *Полезна информация/Безопасност на пътя/Статистика*. Изтеглено на 15 март 2022 г. от Министерство на вътрешните работи. Пътна полиция: <https://www.mvr.bg/orp>

Николов, К. (21 януари 2022 г.). Автосекторът в България: новото расте, но и старее. Изтеглено на 15 март 2022 г. от https://www.capital.bg/biznes/transport/2022/01/20/4303850_avtosektorut_v_bulgariia_novoto_raste_no_i_staree/#

ISSN 0861 - 6604

БИЗНЕС управление

БИЗНЕС управление 1/2022

ИЗДАНИЕ НА
СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
„Д. А. ЦЕНОВ“ - СВИЩОВ

1/2022

Редколегия на сп. „Бизнес управление“

Редколегия на сп. „Бизнес управление“

Проф. д.н. Борислав Борисов – главен редактор, Стопанска академия „Д.А.Ценов“ - Свищов

Проф. д-р Красимир Шишманов – зам. главен редактор, Стопанска академия „Д.А.Ценов“ - Свищов

Проф. д.н. Божидар Божинов, Стопанска академия „Д.А.Ценов“ – Свищов

Проф. д-р Любчо Варамезов, Стопанска академия „Д.А.Ценов“ - Свищов

Доц. д-р Иван Марчевски, Стопанска академия „Д.А.Ценов“ - Свищов

Доц. д-р Ирена Емилова, Стопанска академия „Д.А.Ценов“ - Свищов

Доц. д-р Румен Ерусалимов, Стопанска академия „Д.А.Ценов“ - Свищов

Доц. д-р Силвия Костова, Стопанска академия „Д.А.Ценов“ – Свищов

Доц. д-р Симеонка Петрова, Стопанска академия „Д.А.Ценов“ – Свищов

Международна редколегия на сп. „Бизнес управление“

Проф. д. ик. н. Дмитрий Чистов – Финансов университет при правителството на руската федерация, Москва, Русия.

Проф. д. ик. н. Татяна Орехова – Донецки национален университет, Виница, Украйна

Проф. д. ик. н. Виктор Чужиков - Киевския национален икономически университет „Вадим Гетман“, Украйна.

Проф. д-р Йото Йотов – Драксел университет, Филадельфия, САЩ

Проф. д-р Дариуш Новак - Университет по икономика и бизнес, Познан, Полша

Проф. д-р Синиша Зарич – Университет на Белград, Сърбия

Доц. д-р Иоана Панагорец – Университет Валахия, Търговище, Румъния

Стилов редактор – Анка Танева

Превод на английски език – ст. преп. Румяна Денева,
ст. преп. Радка Василева

Технически секретар – Живка Тананеева

Отпечатването на бр. 1-2022 г. на списанието се осъществява с безвъзмездната финансова помощ на Фонд "Научни изследвания", съгласно Договор КП-06-НПЗ/12 от 15.11.2021 г., по конкурс "Българска научна периодика - 2022 г."

Дадено за печат на 09.05.2022 г., излязло от печат на 12.05.2022 г.,
формат 70x100/16, тираж 40

© Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов,
ул. „Ем. Чакъров“ 2, тел.: +359 631 66298

© Академично издателство „Ценов“, Свищов, ул. „Цанко Церковски“ 11А

БИЗНЕС УПРАВЛЕНИЕ

Стопанска академия
„Д. А. Ценов“ – Свищов

Година XXXII, кн. 1, 2022

СЪДЪРЖАНИЕ

МЕНИДЖМЪНТ практика

СПЕЦИФИКА НА МЕДИИТЕ КАТО БИЗНЕС ОРГАНИЗАЦИИ И МОДЕЛИ ЗА АНАЛИЗ НА СЪЗДАВАНИТЕ ОТ ТЯХ СТОЙНОСТИ

Доц. д-р Михаил Чиприянов, докторант Магдалена Андоновска..... 5

Q-COMMERCE – СЛЕДВАЩО ПОКОЛЕНИЕ ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ

Доц. д-р Михал Стоянов 18

ОТРАЖЕНИЕ НА КОВИД-19 ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА ЗАСТРАХОВКА „КАСКО НА МПС“ В БЪЛГАРИЯ

Доц. д-р Румен Ерусалимов, докторант Николай Илиев 38

КОНЦЕПТУАЛЕН ПОДХОД ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ТЕКСТОВИ ДАННИ ОТ УЕБ БАЗИРАНИ ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ В СТРУКТУРИРАНА ФОРМА

Доц. д-р Пламен Христов Милев, Явор Николов Табов 50

ВЛИЯНИЕ НА ПРЕКИТЕ ГЕРМАНСКИ ИНВЕСТИЦИИ ВЪРХУ ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ

Докторант Кармен Димитров Вранчев 64